

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

Галузь знань 0202 Мистецтво

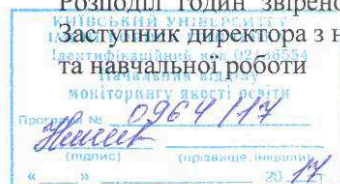
Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма Аналіз музичних творів для студентів галузі знань 0202 Мистецтво, напряму підготовки 6.020204 “Музичне мистецтво.

Розробники: Ходоровська Ірина Миколаївна, викладач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного мистецтва.

Протокол від «29» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

_____ (Олексюк О.М.)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

«___» _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма Аналіз музичних творів для студентів за напрямом підготовки 6.020204 “Музичне мистецтво.

Розробники: Ходоровська Ірина Миколаївна, викладач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики музичного мистецтва.

Протокол від «29» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва

_____ (Олексюк О.М.)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

З М І С Т

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	7
III. ПРОГРАМА.....	8
Змістовий модуль III. Складні музичні форми (варіації та сонатна форма).....	8
Змістовий модуль IV. Циклічні та синтетичні музичні форми.....	12
IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА.....	16
V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	17
VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА	19
VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ	21
VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	24
IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ	26
X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	25

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Аналіз музичних форм» вивчається у 6 та 7 семестрах. Він узагальнює знання студентів з предметів музично-теоретичного циклу: гармонії, історії світової музики та ін. Він знайомить студентів з образами національної музики, демонструє засоби музичної виразності у творах різних композиторів, стилістичні риси їх творчості.

Курс аналізу відіграє важливу роль у естетичному вихованні студентів. Знання, уміння та навички, отримані в процесі вивчення курсу аналізу музичних форм, покликані допомагати вихованню і навчанню висококваліфікованого педагога-музиканта.

Мета курсу: збагатити музичний та загальнокультурний рівень студентів, розвинути їхній художній смак та здібності, вміння сприймати музику та досконало розбиратися у формі музичних творів.

Завдання:

1. Вивчення специфічних рис музики та методів її аналізу.
2. Вивчення елементів музичної мови, їх виражальних можливостей у тісному зв'язку зі змістом твору.
3. Прищепити студентам навички в визначенні тематизму і засобів його розвитку, дати основу для класифікації творів за формою та жанром, показати виражальні можливості форми.
4. Виховання музичного смаку, активної позиції в оцінці явищ мистецтва.

Після закінчення вивчення «Аналізу музичних творів» студенти **повинні знати:**

- теоретичні основи курсу;
- основні закони будови музичних форм;
- основні методи аналізу музичних творів.

Студенти повинні уміти:

- користуватися різними методами аналізу музичних творів;
- оперувати отриманими знаннями і застосовувати аналітичні навички в художній практиці;
- оцінити різні музично-теоретичні концепції з точки зору аналізу музичних творів;
- оцінити художню цінність і значущість музичного твору.

Основною формою роботи є лабораторні заняття, ціллю яких є закріплення теоретичних понять вкупі з практичними навичками самостійного аналізу як окремих засобів музичної виразності, так і комплексної характеристики музичних образів. Частина лабораторних занять безпосередньо зв'язана з практикою студентів в загальноосвітній школі та дитячих садочках. Одною з форм розвитку творчих здібностей студента є створення мелодій в найпростіших масштабно-синтаксичних структурах, створення творів простих форм з певним жанровим забарвленням (пісня, танець, марш). Не менш важливою є робота з книгою, конспектування і розбір критично-музикознавської літератури, написання доповідей для позакласної лекційної практики.

У кінці модулів проводиться МКР.

Вимоги до модульної контрольної роботи:

- володіння вивченими видами аналізу (тематизму, окремих засобів музичної виразності, композиції твору та його стильових особливостей);
- вміння сформулювати теоретичні поняття про прості та складні форми творів,
- встановити спільне та відмінне між ними.

Після 5 семестру проводиться залік.

Вимоги до заліку:

- знати теоретичні основи курсу аналізу;
- вміти робити цілісний аналіз твору, включаючи всі компоненти цілого в їх взаємодії та розвитку у безпосередньому зв'язку з образним змістом твору.

У процесі вивчення курсу студент формує такі **компетентності**:

світоглядну:

- загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів;

інформаційну:

- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;

самоосвітню:

- здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку;

музично-інформаційну і технологічну:

- здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках;

фахову (музично-теоретичну):

- здатність до теоретичного аналізу музичних творів різних форм, жанрів і стилів;
- здатність самостійно оцінювати форму музичних творів;
- здатність аналізу окремих елементів музичної мови у тісному зв'язку зі змістом твору;
- здатність самостійно оцінити художню значимість окремих творів;
- обізнаність і практичне володіння музичним репертуаром для аналізу форм.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

Курс	Напря́м, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS 2 кредити Змістові модулі: 2 модулі Загальний обсяг годин: 60 год. Тижневих годин: 2 години	Шифр та назва галузі знань 0202 «Мистецтво» Шифр та назва напрямку 6.020204 «Музичне мистецтво» Освітній рівень перший (бакалаврський)	Нормативна Рік підготовки: 3 Семестр: 5 Лабораторні: 28 годин Модульний контроль: 4 години Самостійна робота: 28 годин Вид контролю: ПМК (залік)

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин				
		Разом	Лабораторні	Самостійна робота	МКР	ПМК
Змістовий модуль III.						
Складні музичні форми (варіації та сонатна форма)						
3.1	Варіаційна форма. Старовинні варіації	4	2	2		
3.2	Строгі варіації	4	2	2		
3.3	Вільні варіації. Подвійні варіації	4	2	2		
3.4	Сонатна форма. Загальний план. Основні теми експозиції.	4	2	2		
3.5	Розробка сонатної форми. Тематичний зміст.	4	2	2		
3.6	Реприза сонатної форми. Кода та вступ у сонатній формі.	4	2	2		
3.7	Різновиди сонатної форми. Рондо-соната	4	2	2		
	Модульний контроль	2			2	
<i>Разом</i>		30	14	14	2	
Змістовий модуль IV.						
Циклічні та синтетичні музичні форми						
4.1	Циклічні форми в інструментальній музиці	4	2	2		
4.2	Циклічні форми у вокальній музиці	4	2	2		
4.3	Вільні та мішані форми в інструментальній та вокальній музиці.	4	2	2		
4.4	Опера. Оперета. Мюзикл.	4	2	2		
4.5	Особливості формотворення в поліфонічних творах строго та вільного стилів.	4	2	2		
4.6	Генезис розвитку інструментальних та вокальних форм.	4	2	2		
4.7	Музична форма як принцип композиції твору.	4	2	2		
	Модульний контроль	2			2	
<i>Разом</i>		30	14	14	2	
<i>Разом на 7 семестр</i>		60	28	28	4	ПМК (Залік)

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль III. Складні музичні форми (варіації та сонатна форма)

Лабораторне заняття 3.1. Варіаційна форма. Старовинні варіації (2 год.)

Визначення варіаційної форми. Витоки варіаційної форми. Класифікація варіаційних форм. Старовинні варіації (XVII ст.). Зв'язки з танцювальною музикою. Варіації на basso ostinato.

Жанр пасакалії. Ритмічні та метричні властивості теми. Принципи варіаційності. Кількість варіацій.

Чакона. Ритмічні та метричні властивості теми. Принцип варіювання на основі гармонії ostinato. Гармонічна будова варіацій. Структура варіацій.

Варіації на soprano ostinato («глінкінські варіації»). Принципи варіаційності. Кількість варіацій.

Застосування варіацій на soprano ostinato в світові музичній літературі XIX – XXI ст.

Мета: навчитись виявляти основні принципи формотворення у варіаційних формах минулих епох та у сучасній музиці.

Завдання: проаналізувати Пасакалію c-moll Й.С. Баха та «Перський хор» з 3 дії опери М. Глінки «Руслан і Людмила»

Література основна: 3, 4, 5.

Література додаткова: 1, 8, 9, 11.

Лабораторне заняття 3.2. Строгі варіації (2 год.)

Виникнення жанру строгих (класичних) варіацій (XVIII ст.). Зв'язок з пісенно-танцювальною музикою. Значення теми варіації. Форма теми варіації. Мелодичні особливості теми. Гармонічні особливості теми.

Методи варіювання в орнаментальних варіаціях з точки зору мелодії, гармонії, форми.

Порядок розташування варіацій.

Кількість варіацій.

Прийоми наскрізного розвитку у варіаційній формі.

Використання форми класичних варіацій у музиці XVIII – XXI ст.

Мета: навчитись виявляти основні принципи формотворення у варіаційних формах строгих варіацій минулих епох та у сучасній музиці.

Завдання: проаналізувати варіаційну форму 1ч. сонати Бетховена №12(ор.26)

Література основна: 1, 4, 5.

Література додаткова: 1, 5, 7, 11.

Лабораторне заняття 3.3. Вільні варіації. Подвійні варіації (2 год.)

Виникнення нового типу варіацій в епоху романтизму (XIX ст.). Основні принципи формотворення у вільних романтичних варіаціях. Сюїтність вільних романтичних варіацій.

Тема варіацій. Самостійність характеру кожної з варіацій.

Можливість зміни тональності в середині циклу.

Зміни в структурі варіацій.

Введення нових гармоній.

Метро-ритмічні зміни.

Риси, що об'єднують варіації в цикл.

Подвійні варіації. Формотворення у подвійних варіаціях. Застосування.

Мета: навчитись виявляти основні принципи формотворення у варіаційних формах вільних романтичних варіацій минулих епох та у сучасній музиці.

Завдання: проаналізувати варіаційний цикл у «симфонічних етюдах» Р. Шумана.

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова: 2, 5, 7, 11.

Лабораторне заняття 3.4. Сонатна форма. Загальний план. Основні теми експозиції. (2 год.)

Принципи побудови сонатної форми. Структура сонатної форми. Загальний план. Композиція сонатної форми (тематизм, розвиток, тональний план). Типи сонатної форми: старосонатна, класична, романтична.

Характеристика основних образів сонатної форми. Тональний план та форма головної та побічної партії. Жанрові зв'язки головної та побічної партії.

Функції експозиції сонатної форми. Значення зв'язуючої та заключної партії

Мета: навчитись аналізувати структуру та образи експозиції сонатної форми.

Завдання: дати письмові визначення:

- поняття сонатної форми. Охарактеризувати її виражальні можливості.
- різновидів сонатної форми.

Література основна: 3, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 9.

Лабораторне заняття 3.5. Розробка сонатної форми. Тематичний зміст. Різновиди періоду. Складний період. (2 год.)

Функція та значення розробки у сонатній формі. Тематичне наповнення. Тональна нестійкість. Гармонічні та тональні співвідношення.

Види розробок.

Основні етапи у розробці сонатної форми. Структура.

Мета: навчитись аналізувати тематизм, гармонію, ладо-тональні зміни та структуру розробки сонатної форми.

Завдання: проаналізувати розробку 1 ч. фортепіанної сонати № 1 Л. ван Бетховена. Охарактеризувати її.

- Знайти відхилення від норм сонатної композиції.

Література основна: 1, 3, 4.

Література додаткова: 5, 6, 9.

Лабораторне заняття 3.6. Реприза сонатної форми. Кода та вступ у сонатній формі (2 год.)

Роль і значення репризи у сонатній формі. Драматургічні особливості репризи. Повторення матеріалу експозиції у репризі. Порядок тем. Зміни порядку. Тональні зміни. Роль зв'язуючої та заключної партій.

Побічна партія у репризі. Можливість виникнення «несправжньої» репризи.

Вступ і кода сонатної форми. Різновиди.

Мета: навчитись визначати композиційні принципи в репризах сонатних форм.

Завдання: проаналізувати репризи в сонатах Л. Бетховена №5 та №17

- Визначити форму твору;
- Зробити порівняльний аналіз експозиції та репризи.

Література основна: 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 7, 9.

Лабораторне заняття 3.7. Різновиди сонатної форми. Рондо-соната (2 год.)

Рондо-соната. Функції розділів у рондо-сонаті.

Сонатна форма з епізодом замість розробки.

Сонатна форма в жанрі інструментального концерту. Особливості побудови експозиції першої частини у віденських класиків та відмінність її в концертах композиторів-романтиків.

Область застосування сонатної форми в інструментальних творах та у вокальній музиці.

Мета: навчитись визначати композиційні принципи музичних творів у сонатній формі.

Завдання: проаналізувати 1 ч. Серенади для струнного оркестру П. Чайковського

- визначити форму;
- знайти риси, що об'єднують розділи форми.

Література основна: 2, 3, 5.

Література додаткова: 3, 8, 9.

Модульна контрольна робота 3

Складні музичні форми (варіації та сонатна форма)

1. Визначити основні особливості варіаційних творів на *basso ostinato*.
2. Визначити основні особливості варіаційних творів на *soprano ostinato*.
3. Визначити стилістичні розбіжності між старовинними варіаціями та класичними (строгими) варіаціями.
4. Визначити стилістичні розбіжності між старовинними варіаціями та романтичними (вільними) варіаціями.
5. Визначити основні принципи формотворення у сонатній формі.
6. Охарактеризувати музичні властивості основних та допоміжних образів експозиції сонатної форми.
7. Тональні плани сонатної форми.
8. Драматургічне значення розділів класичної сонатної форми.
9. Сфера застосування сонатної форми в інструментальній та вокальній музиці.
10. Проаналізувати 1 ч. Сонати В.А. Моцарта №1; 1 ч. Сонати Л. Бетховена №17; 4 ч. Сонати В. А. Моцарт №17 та 4 ч. Сонати Л. Бетховена ор. 27

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ IV.

Циклічні та синтетичні музичні форми

Лабораторне заняття 4.1. Циклічні форми в інструментальній музиці (2 год.)

Циклічна форма, її будова. Основні види циклічної форми.

Прелюдія і fuga (токата і fuga; пасакалія і fuga; фантазія і fuga) як цикл в творчій спадщині композиторів різних епох.

Старовинна сюїта і партита. Танцювальне походження. Основні та ввідні танці. Принцип контрасту як принцип об'єднання циклу. Тональний план.

Нова сюїта. Попурі.

Сонатно-симфонічний цикл. Кількість частин. Форми частин у циклі. Тональний план. Сфера застосування. Тричастинний цикл. Чотиричастинний цикл. Винятки з правил побудови сонатного циклу.

Мета: навчитись узагальнювати структуру циклу.

Завдання: охарактеризувати сонатно-симфонічний цикл у Сонаті №2

Л.В. Бетховена охарактеризувати фортепіанний цикл Р.Шумана «Дитячі сцени».

Література основна: 2, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 9, 10.

Лабораторне заняття 4.2. Циклічні форми у вокальній музиці (2 год.)

Вокальний цикл. Засоби музичної виразності, інтонаційний і тематичний зв'язок, вживані для об'єднання циклу.

Роль тексту.

Тональний план циклу. Форми окремих частин циклу.

Мета: навчитись узагальнювати структуру циклу.

Завдання: охарактеризувати вокальний цикл Ф.Шуберта «Зимова путь»;

Література основна: 3, 4, 5.

Література додаткова: 3, 4, 11.

Лабораторне заняття 4.3. Вільні та мішані форми в інструментальній та вокальній музиці (2 год.)

Вільні та мішані форми, з'єднання в них ознак різних типових форм. Взаємопроникнення сонатної і варіаційної форми. Об'єднання розділів в одноприватну композицію. Концентричні форми.

Різновиди вільної форми (зливо-сюїтні і дзеркально-симетричні). Строфічні форми. Варіаційний принцип в будові вокальних форм.

Мета: навчитись узагальнювати основні риси форми рондо-сонати

Завдання: в письмовій формі:

- Проаналізувати ладотональний план на прикладі будь-якого твору.
- Підібрати та проаналізувати твір форми рондо-соната.

Література основна: 2, 3, 5.

Література додаткова: 3, 4, 7, 10.

Лабораторне заняття 4.4. Опера. Оперета. Мюзикл(2 год.)

Опера як синтетичний вид мистецтва, його складові частини: лібрето, музичний матеріал, сценічна дія. Драматургія оперного спектаклю. Складові оперного акту: арії, ансамблі, хори, інструментальні антракти. Речитативи, наскрізні сцени оперного акту.

Оперета як музично-сценічне представлення, в якому вокальні і хореографічні номери перемежаються з розмовними сценами. Мюзикл як різновид оперети, його специфічні риси.

Мета: навчитись узагальнювати структуру оперного твору, основні риси жанру оперети та мюзиклу.

Завдання: в письмовій формі:

- Дати визначення понять «опера», «ансамбль», «хор», «арія».
- Охарактеризувати виражальні можливості оперних форм та жанрів.
- Проаналізувати будь-яку арію з оперети.
- Проаналізувати форму певної дії мюзиклу.

Література основна: 1, 2, 3.

Література додаткова: 4, 9, 10.

Лабораторне заняття 4.5. Особливості формотворення в поліфонічних творах строго та вільного стилів (2 год.)

Особливості форми в поліфонічній музиці, їх різновиди: нескінченний канон, подвійний канон, канонічна секвенція, різні види імітації.

Вокальні форми, засновані на *cantus firmus*.

Мотет, меса і мадригал як основні жанри строгого листа. Меса в музичній культурі XVIII-XIX ст.

Фуга як найвища імітаційно-поліфонічна форма, її будова. Різновиди фуги.

Поліфонічні форми (фугета, інвенція, прелюдія, фугато).

Мета: навчитись узагальнювати структуру жанру фуги.

Завдання: в письмовій формі:

- Дати визначення понять «канон», «меса», «мадригал».

Література основна: 1, 3, 4.

Література додаткова: 4, 8, 11.

Лабораторне заняття 4.6. Генезис розвитку інструментальних та вокальних форм(2 год.)

Розвиток інструментальної музики, інструментального багатоголосся, ансамблеве музикування в докласичну добу, зміна та розвиток інструментарію.

Великі інструментальні форми (соната, сюїта, концерт, симфонія): проце становлення стійких музичних форм. Співвідношення вокальних та інструментальних форм в великих синтетичних творах (опера, ораторія, кантата).

Вокальні форми як перші зразки професійної музики. Католицька та православна монодія, багатоголосся. Жанрове розшаровування в готичних пісноспівах. Вокальні форми на базі техніці *cantus firmus*. Мотет, мадригал, ричеркар, шансон, віреле – основні вокальні форми доби Ренесансу. Інструментальний супровід вокальних творів. Соціально-функційне призначення музичних творів докласичної доби.

Класична доба в розвитку вокальних та інструментальних музичних форм: кристалізація норм композиційної побудови.

Романтична доба та розхитування стійких законів формоутворення. Доба модерну та авангарду та сьогодення як період плюралізму у формоутворенні, мутації музичної форми, новітні типи композиції.

Мета: навчитись узагальнювати структуру інструментальних та вокальних форм.

Завдання: в письмовій формі:

- Дати визначення поняття «сюїта». Охарактеризувати виражальні можливості форми.
- Охарактеризувати композиційну будову інструментального концерту.
- Проаналізувати ладотональний план мотету на прикладі будь-якого твору. Назвати засоби музичної виразності, композиційну структуру, ладотональний план.
- Підібрати та проаналізувати мадригал (за вибором студента).

Література основна: 1, 2, 5.

Література додаткова: 3, 8, 11.

Лабораторне заняття 4.7 Музична форма як принцип композиції твору. (2 год.)

Музична форма в широкому розумінні, її значення у музичній естетиці. Співвідношення форми та змісту в музичному творі.

Визначення форми як закономірності побудови музичних творів, викладення та розвитку музичного матеріалу.

Форма як засіб розкриття музичного змісту, втілення художнього образу.

Форма як структура твору, його схема, композиційний план.

Форми як процес розвитку музичних образів, процеси формотворення.

Мета: навчитись співвідносити процес формування образу у зв'язку з формою музичного твору.

Завдання: в письмовій формі:

- Проаналізувати три п'єси (за вибором) з циклу П. Чайковського «Дитячий альбом» або з циклу В. Косенка «24 дитячі п'єси для фортепіано».

Література основна: 2, 3, 5.

Література додаткова: 3, 4, 7, 10.

Модульна контрольна робота 4

Циклічні та синтетичні музичні форми

1. Проаналізувати письмово вокальний цикл Ф. Шуберта «Прекрасна мельниківна». Визначити принципи об'єднання пісень у цикл.
2. Проаналізувати письмово форму будь-якої арії програмного матеріалу з вокалу (за вибором).
3. Дати характеристику п'єс фортепіанного циклу П. Чайковського «Пори року». Визначити принципи об'єднання творів у цикл.

ІV. Навчально-методична карта дисципліни «Аналіз музичних творів»

Разом: 60 год.: лабораторні – 28 годин, самостійна робота – 28 год., МКР – 4 год.

Модулі	Модуль III							Модуль IV						
Назва модуля	Складні музичні форми (варіації та сонатна форма)							Циклічні та синтетичні музичні форми						
Кількість балів за модуль	137 балів							137 балів						
Лабораторні	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6	4.7
Теми 154 балів	Варіаційна форма. Старовинні варіації (1+10 балів)	Строгі варіації (1+10 балів)	Вільні варіації. Подвійні варіації (1+10 балів)	Сонатна форма. Загальний план. Основні теми експозиції.(1+10 балів)	Розробка сонатної форми. Тематичний зміст. (1+10 балів)	Реприза сонатної форми. Кода та вступ у сонатній формі. (1+10 балів)	Різновиди сонатної форми. Рондо-соната (1+10 балів)	Циклічні форми в інструментальній музиці (1+10 балів)	Циклічні форми у вокальній музиці (1+10 балів)	Вільні та мішані форми в інструментальній та вокальній музиці. (1+10 балів)	Опера. Оперета. Мюзикл. (1+10 балів)	Особливості формотворення в поліфонічних творах строго та вільного стилів.(1+10 балів)	Генезис розвитку інструментальних та вокальних форм. (1+10 балів)	Музична форма як принцип композиції твору. (1+10 балів)
Самост. робота (70 балів)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Види поточ. контр. (50 б.)	Модульна контрольна робота (25 б.)							Модульна контрольна робота (25 б.)						
ІНДЗ (30 б)	30 балів													
Підсум. контр.	Залік (ІМК). Всього 304 балів, коефіцієнт — 3,04													

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль III. Складні музичні форми (варіації та сонатна форма)						
№ п/п	Тема	Зміст завдання	Години на виконан., передбачені ТП	Література	Академічний контроль	Бали
3.1	Варіаційна форма. Старовинні варіації	Законспектувати 7 главу підручника «Музична форма» Ю.Тюліна. Знайти стильові риси, подібні до варіаційної форми у образотворчому мистецтві, літературі, театрі й кіно. Навести приклади остинатних (на бас і мелодію) варіацій та проаналізувати	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
3.2	Строгі варіації	Навести приклади класичних варіацій та проаналізувати.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
3.3	Вільні варіації. Подвійні варіації	Навести приклади вільних романтичних варіацій та проаналізувати.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
3.4	Сонатна форма. Загальний план. Основні теми експозиції..	Навести приклади сонатної форми з репертуару по спец інструменту та проаналізувати експозицію.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
3.5	Розробка сонатної форми. Тематичний зміт	Навести приклади сонатної форми з репертуару по спец інструменту та проаналізувати розробку.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
3.6	Реприза сонатної форми. Кода та вступ у сонатній формі.	Навести приклади сонатної форми з репертуару по спец інструменту та проаналізувати репризу з кодою.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5

3.7	Різновиди сонатної форми. Рондо-соната	Навести приклади рондо-сонати та проаналізувати	3	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
Змістовний модуль IV. Циклічні та синтетичні музичні форми						
4.1	Циклічні форми в інструментальній музиці	Навести приклади циклів або сюїт в інструментальних творах та проаналізувати їх.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
4.2	Циклічні форми у вокальній музиці	Навести приклади циклів або сюїт у вокальних творах та проаналізувати їх.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
4.3	Вільні та мішані форми в інструментальній та вокальній музиці.	Навести приклади вільних та мішаних інструментальних форм. Навести приклади вільних або мішаних вокальних форм та проаналізувати їх.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
4.4	Опера. Оперета. Мюзикл.	Навести приклади сценічних форм в опері, опереті та мюзиклі та проаналізувати за жанром.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
4.5	Особливості формотворення в поліфонічних творах строго та вільного стилів.	Навести приклади поліфонічних творів та проаналізувати. Проаналізувати фугу (за вибором студента) з «ДТК» Й.С.Баха	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
4.6	Генезис розвитку інструментальних та вокальних форм.	Навести приклади старовинних форм інструментальних та вокальних творів.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5
4.7	Музична форма як принцип композиції твору.	Проаналізувати за вибором студента будь-який твір крупної форми з власного репертуару.	2	Див. літ. до теми	Опитування, перевірка завдань	5

VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Аналіз музичних творів» – це вид науково-дослідної роботи, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- конспект із теми (модуля) за заданим планом;
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем;
- науково-історичне дослідження у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу)

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано у табл.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано у табл.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5 балів
2.	Складання плану реферату	5 балів
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бали
Разом		30 балів

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню
Високий	24-30
Достатній	23-15
Середній	7-14
Низький	0-6

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Варіаційна форма – фольклорні витоки.
2. Роль варіаційної форми в творчості композиторів-романтиків.
3. Значення жанру варіацій в дитячих творах українських композиторів.
4. Сонатна форма як прояв контрастності музичних образів.
5. Значення сонатної форми у створенні сонатно-симфонічного циклу віденських класиків.
6. Сонатна форма в творчості композиторів-романтиків
7. Основні сольні форми оперного спектаклю.
8. Старовинні вокальні поліфонічні жанри.
9. Циклічні форми у фортепіанній музиці ХХ – ХХІ століття.
10. Значення циклічності у вокальній музиці зарубіжних композиторів ХХ – ХХІ століття.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Аналіз музичних творів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано в таблицях.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування лабораторних занять	1	14	14
2.	Робота на лабораторних заняттях	10	14	140
3.	Модульна контрольна робота	25	2	50
4.	Самостійна робота	5	14	70
5.	Індивідуальна науково-дослідницька робота	30	1	30
Всього без підсумкового контролю		304		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		100		
Підсумковий рейтинговий бал		100		

Коефіцієнт — 3,04

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, співбесіда, іспит.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове опитування; повідомлення, доповідь, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Разом: 304 бали з урахуванням коефіцієнта

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: слухання, вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Опорні схеми за темами; навчальні посібники; робоча навчальна програма; контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів; комплект тестових завдань для підсумкового контролю) знань студентів з навчальної дисципліни «Аналіз музичних творів».

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Назайкинский Е.В. «Стиль и жанр в музыке» (учебное пособие для студентов вузов). - М., 2003 г.
2. Способин И.В «Анализ музыкальных форм» 6-е издание. - М., 1979 г.
3. Тюлин Ю.Н. «Музыкальная форма» 2-е издание. - М., 1974 г.
4. Холопова В.Н. «Формы музыкальных произведений» (учебное пособие для студентов вузов искусств и культуры) - М., 2001 г.
5. Шип СВ. «Музична форма від звуку до стилю», Навчальний посібник. - К., «Заповіт», 1998 р.

Додаткова:

1. Бернстайн Л. Концерты для молодежи: пер. с англ. (предисл. Е.Ф. Бронфин). -Л., 1990.
2. Бонфельд М.Ш. «Анализ музыкальных произведений. Структуры тональной музыки. (Учебное пособие для студентов вузов.) - М., 2003 г.
3. Гордійчук Я.М. «Становлення українського музичного театру і критики». - К., Музична Україна., 1990 р.
4. Горюхина НА. «Эволюция периода». - К., 1975.
5. Горюхина НА. «Эволюция сонатной формы». - К., 1973.
6. Григорьев Г.В. Музыкальные формы XX века. Курс «Анализ музыкальных произведений» (учебное пособие для студентов вузов. - М., 2004 г.
7. Зак В.И. «О закономерностях песенной мелодики». - М., 1990 г.
8. Косачева Р.Г. «О музыке зарубежного балета». - М., 1984.
9. Мазель Л.А. Строение музыкальных произведений (учебное пособие), 2-е изд. доп. и перераб. -М., 1979.
10. Назайкинский Е.В. «Логика музыкальной композиции» - М., 1982.
11. Пэрриш К. Оул Д. «Образцы музыкальных форм от григорианского хора до И.С. Баха». Л., „Музыка". 1975.
12. Холопова В.Н. «Теория музыки: мелодика, ритмика, фактура, тематизм». СПб., 2002
13. Цуккерман В.А. «Анализ музыкальных произведений. Общие принципы развития в музыке. Простые формы». - М., 1980.
14. Цуккерман В.А. «Анализ музыкальных произведений. Рондо в его историческом развитии» ч.1. - М., 1988.
15. Цуккерман В.А. «Анализ музыкальных произведений. Сложные формы». - М., 1984.
16. Черкашина М.Р. «Опера XX століття. Нариси». - К., 1981.
17. Штейнпресс Б.С. «Оперные премьеры XX в.» (словарь). - М., 1986.